
Noored ja liiklusohutus- positiivne kooslus
õigel kujundamisel “Selge Pilt ...!” näitel.

Gunnar Meinhard

Noorte kesksed teemad

**Täiskasvanu
või puberteet**

**Töö või
õppimine**

**Sõbrad
ja
tuttavad**

**Protestida,
treenida**

**Seksida
või
mitte**

**Alkohol
või
narkots**

Olla mobiilne, juhiluba

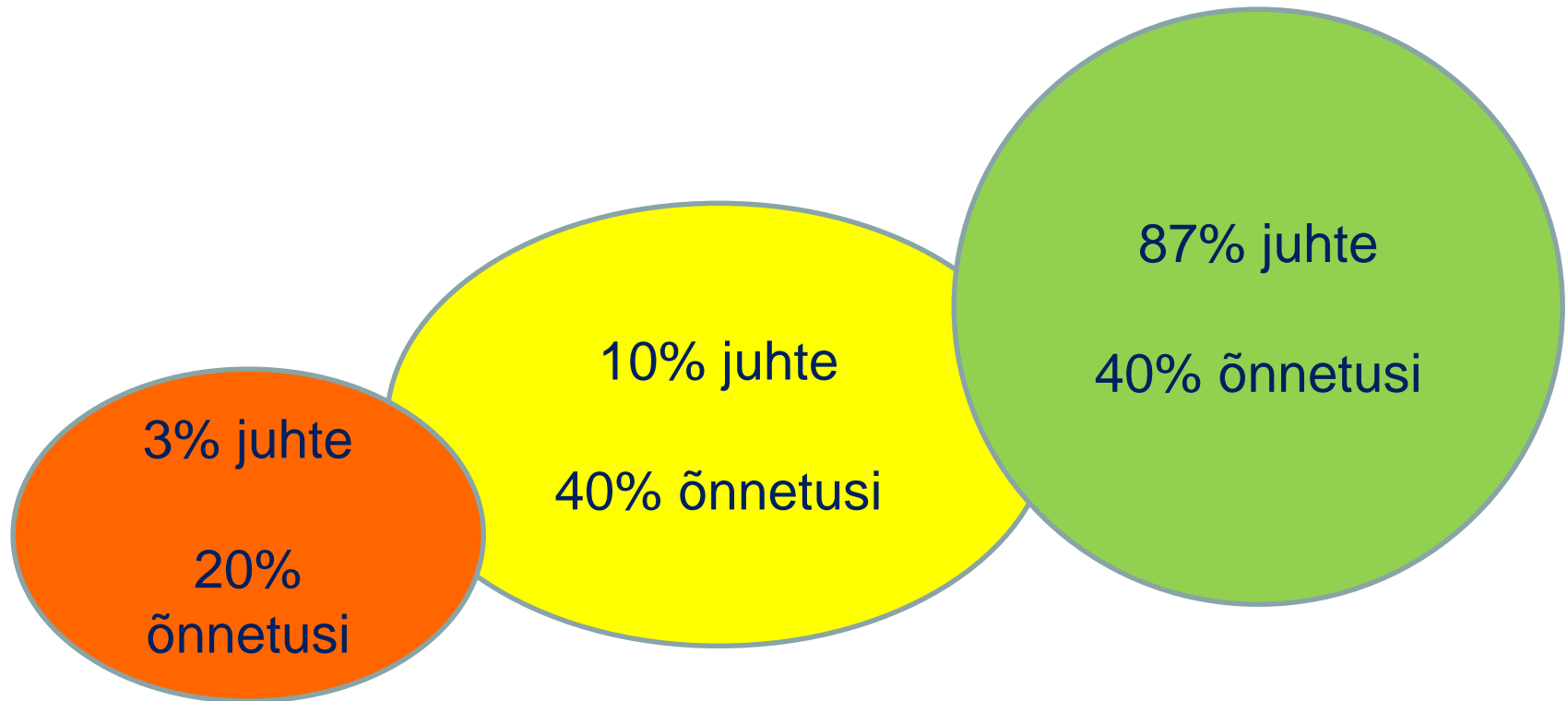

„Tähelepanu! Vabandan ebamugavuste pärast seoses südames, ajus ja hormoonides toimuvate korrastustöödega. Palun mõistvat suhtumist!” (Geo 09/2005, Schulte 2009)

Riskikäitumine. Esineb kolme tüüpi juhiprofiili

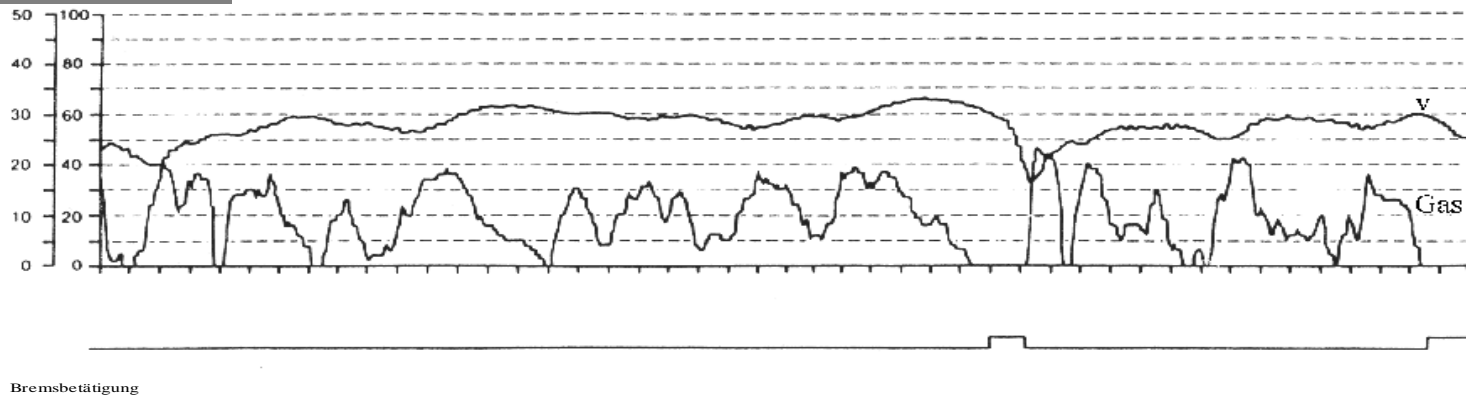

Riskikäitumine. Esineb kolme tüüpi juhiprofiili

Riskikäitumine. Noorte ja kogunud juhtide juhtimisstiilide võrdlus

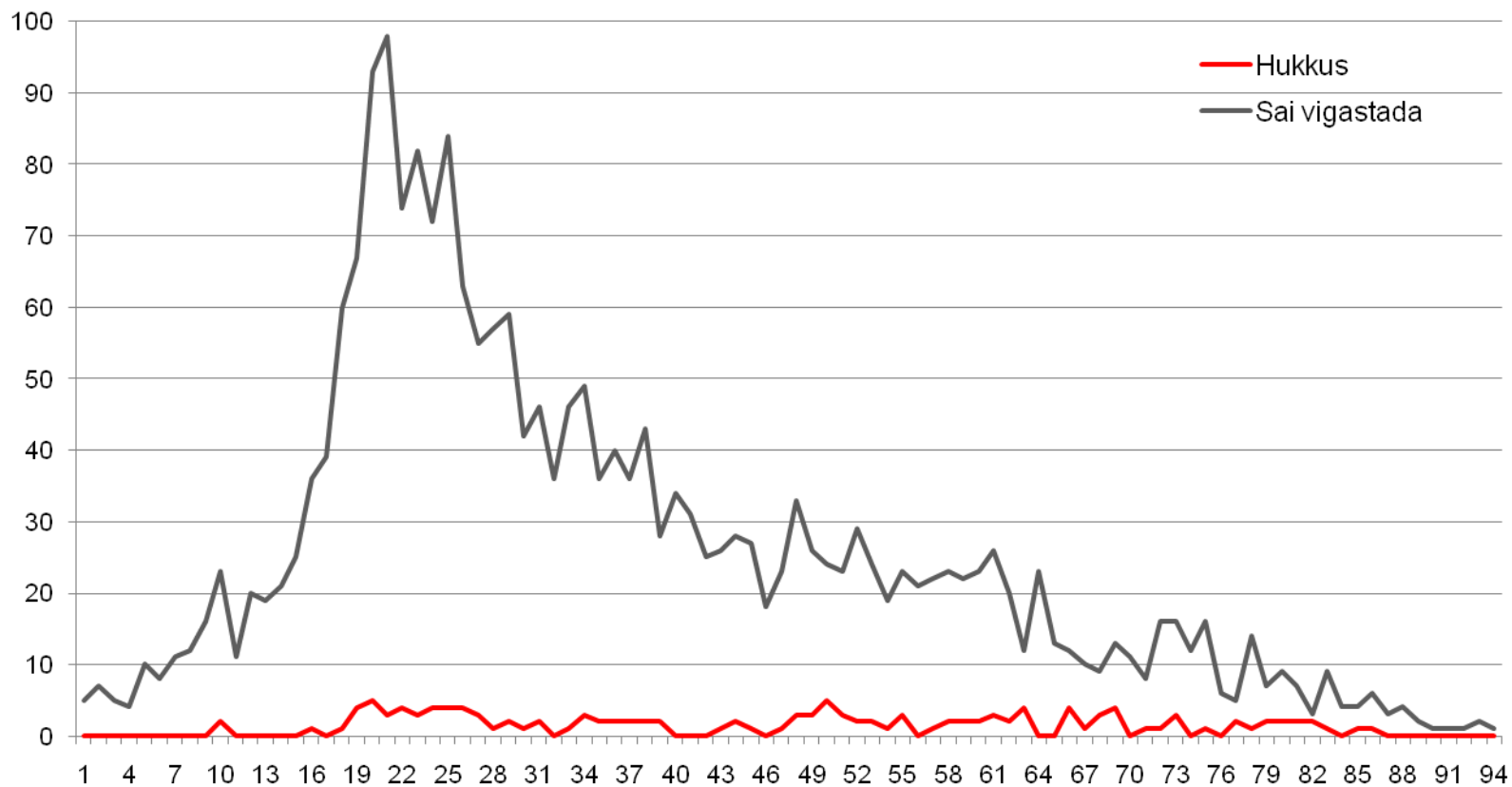
Kogunud juht

Noor, riskialdis juht

Riskikäitumine. Vigastatute ja hukkunute võrdlus vanuselisel teljel

Riskikäitumine.

Kba 2005. Vanus, sugu ja karistuste hulga seos viitavad riskikäitumisele või selle puudumisele.

Riskikäitumine.

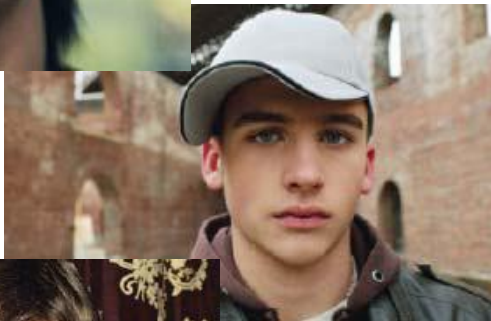
Võrreldes 41-60 aastaste naistega (väikseim liikluse riskigrupp) on võimalik identifitseerida neid kellel esineb 8X kõrgem ohtlikkuse määr.

Rikkumiste sisulised aspektid ei anna seejuures praktiliselt mingeid aluseid prognoosideks!

Riskikäitumine. Ohtlikud liiklejad

1 rikkumine kuni 25-aastastel meestel

2 rikkumist 26 kuni 30 aastastel meestel

4 rikkumist alates 31 aastastel meestel

Alates 2 rikkumist kuni 25 aastastel naistel

Riskikäitumise määratlused

Schwenkenmetzgeri (1977) järgi määratletakse:

- Üldine (nt väljendub liikluskäitumises üldiselt) *versus* individuaalne (käitumine spetsiifilistes situatsioonides)
- Situatsioonipõhine *versus* situatsioonist sõltumatu käitumine (oleneb nt konkreetsest “käivitajast”)
- Hetkeline (nt kiirustamine kuhugi) *versus* etapipõhine (nt vanuselised etapid) *versus* isiksusepõhine (nt probleemid isiksuse tasandil)

Riskikäitumise määratlused

- Võrreldes täiskasvanutega teavad noored vähem tervise üldistest alustest, haigustest, ohutusest ja ohtudest;
- objektiivselt tervist ohustavaid tegevusi ei tajuta reaalselt;
- Kaldutakse “ebatervislikele” tegevustele nagu alkoholi- ja narkootikumide tarbimine, riskeeriv liiklemine;
- Huvitav fakt: kuna noored on harva haiged ei tajuta terviseprobleeme olulistena ja pigem kaldutakse ohustama teiste tervist kui iseenda oma.

Riskikäitumise määratlused

- Oponeeritakse täiskasvanute autoriteedi suhtes;
- Normide ja reeglite vastu avaldatakse protesti kui täiskasvanute maailma suhtes, sh liiklusreeglite vastu nagu nt eesõigusreegleid, joores juhtimist jms ei võeta tõesena.
- Elatakse keskkonnas “siin ja praegu” ning tulevikku ei tajuta reaalset;
- Sotsiaalse määratluse aluseks on omaealised. Vanemad suruvad oma tahtmist peale ja muudkui õpetavad/targutavad.

Noorte riskikäitumise vähendamiseks loodud kursuse “Selge Pilt ...!?” strateegilised eesmärgid:

Eesmärk1:

Toetada ja edendada liiklusalast sotsialiseerumist

Eesmärk2:

Avada iga grupi kesksed väärkäitumised

Eesmärk3:

Serveerida lahendusi konfliktsituatsioonide vältimiseks

Noorte riskikäitumise vähendamiseks loodud kursuse “Selge Pilt ...!?” taktikalised eesmärgid:

Eesmärk1:

Informeerida noori alkoholi ohtudest liikluses

Eesmärk2:

Avada nn “tugimudeleid” mida pidude eel ja järel kasutada vähendamaks liiklusõnnetusi

Eesmärk3:

Suunata noort mõtlema enda ja teiste käitumisele teemal “alkohol ning liiklemine”. Töövormid: dialoog, grupitöö.

Noorte riskikäitumise vähendamiseks loodud kursuse “Selge Pilt ...!?” ülesehitusest

Kursus koosneb moodulitest:

1. Grupitöö ja dialoog noortega, keskendudes osalejate senisele kogemusele
2. Katsed alkoprillidega
3. Dialoog politsei esindajaga
Dialoog liiklusõnnetuse ohvriga

Noorte riskikäitumise vähendamiseks loodud kursusest “Selge Pilt ...!?” üldiselt

1. Perioodil 2007 -2009 a on toimunud 29 koolitust Lõuna-Eestis ja Läänemaal
 2. Kursusel on osalenud enam kui 700 noort vanuses 17-19 a, keskmine vanus 18a
 3. Keskmine grupi suurus on 25 õpilast
 4. Õpetajad koolitusel ei osale
-

Koolitusel “Selge Pilt ...!?” saadud info

- Turvavarustuse väärkasutamine;
- kiiruse ületamine;
- ülerahvastatud sõiduk;
- liiklusmärkide eiramine.

- joobes/meelemürkide mõju all sõiduki juhtimine;
- juhtimisõiguseta sõiduki juhtimine
- joobes juhi rooli lubamine

Koolitusel “Selge Pilt ...!?” saadud info. Miks noored tarbivad alkoholi?

Alkoholi tarbitakse, et :

- peale rasket päeva kiiremini lõdvestuda
 - valminud töö järel end mõnusalt tunda
 - isiklike muresid vähemalt lühikeseks ajaks unustada
 - rahuneda
 - eneseusaldust suurendada
 - mitte tunda end alandatuna
 - mitte seltskonnast kõrvale jääda
 - raha kokku hoida- alkoholivabad joogid on liiga kallid
 - teatud maitse meeldib kangesti
-

Koolitusel “Selge Pilt ...!?” saadud info.
Miks noored juhivad sõidukit alkoholijoobes?

- On vaja peole sõita;
 - on vaja jooki juurde tuua;
 - on vaja ise koju sõita;
 - on vaja keegi koju viia;
 - et oleks lõbus.....
 - põgeneda võmmide eest;
 - ei oska öelda;
 - lihtsalt niisama.....
-

Koolitusel “Selge Pilt ...!?” saadud info.
2009a sügisel toimunud koolitustel osalejad on vastanud:

Osalejate keskmine vanus 19 aastat

311-st osalenust (133 meest, 159 naist, 19 sugu märkimata)

22 pole märkinud alkoholi tarbimist elu jooksul

10 osalejat tarbisid esmakordselt alkoholi nooremana kui

10a (keskmine 13a)

Koolituse “Selge Pilt ...!?” küsitluse tulemused.

Olen viibinud sõidukis mida juhtis joobes juht

Enne koolitust

Jah = 54%

Ei = 46%

6 kuu jooksul peale koolitust

Jah = 12%

Ei = 88%

Koolituse “Selge Pilt ...!?” küsitluse tulemused.

Olen viibinud sõidukis mis sattus liiklusõnnetusse
joobes juhi süül

Enne koolitust

Jah = 46%

Ei = 54%

6 kuu jooksul peale koolitust

Jah = 1%

Ei = 99%

Koolituse “Selge Pilt ...!?” küsitluse tulemused.

Olen ise juhtinud sõidukit alkoholijoobes

	Enne koolitust	6 kuu jooksul peale koolitust
Mitte kunagi	63,03%	87,7%
Vähemal 1X	23,76%	7,36%
Üle 2 korra	10,56%	3,6%
Juhtub sageli	2,64%	1,2%

Koolituse “Selge Pilt ...!?” küsitluse tulemused.

Olen ise joobuna põhjustanud liiklusõnnetuse

Enne koolitust

Jah = 2,3%

Ei = 97,7%

6 kuu jooksul peale koolitust

Jah = 2%

Ei = 98%

Koolituse “Selge Pilt ...!?” küsitluse tulemused.

Kui tean, et keegi soovib purjuspäi istuda sõiduki rool,
Siis olen nõus sellest teatama politseile

	Enne koolitust	6 kuu jooksul peale koolitust
Jah	19,6%	21%
Oleneb	80%	72%
Ei	4,4%	7%

Koolituse “Selge Pilt ...!?” küsitluse tulemused.

Olen peale koolitust arutlenud sõpradega õppepäeval käsitletud teemadel

Mitte kunagi = 0

Ühel korral = 44%

2-5 korda = 51%

Üle 6 korra = 5%

Perspektiivid

- Riskeerivalt käituvaid noori juhte on võimalik identifitseerida
- Eesmärgipärane lähenemine kujundab sotsiaalseid kompetentse vähendades kalduvust riskikäitumisele
- Kesksel kohal seejuures sotsiaalne kompetents ja usaldus
- Noored käsitlevad asjakohast infot otstarbekalt

Tallinna Tehnikakõrgkool
Transpordi teaduskond
Liiklusohutus ja liikluspsühholoogia

Gunnar Meinhard
gm@tktk.ee